公订:

לממה ¢דתניא יבן תשע שנים שהביא שתי

שערות שומא מבן מ' שנים ויום אחד עד בן

י"ב שנה ויום אחד ועודן בו שומא ר' יוסי בר

יהודה אומר סימן בן י"ג שנה ויום אחד דברי

הכל סימן מתיב רב ששת ר' שמעון אומר ד'

מעניקים להם ג' באיש וג' באשה ואי אתה

יכול לומר ד' באחד 6 לפי שאין סימנים

באיש ואין רציעה באשה ואם איתא ניתני

נמי מיתת אב וכ"ת ה"נ תני ושייר והא ארבעה

קתני וכי תימא תנא דבר שיש לו קצבה קתני

ורבר שאין לו קצבה לא קתני והא סימנין

דאין להם קצבה וקתני וכי תימא ה"ג כדרב

מפרא והאיכא מיתת אדון דאין סלהם קצבה

וקתני מיתת אדון נמי לא קתני ואלא ארבעה

מאי ניהו שנים ויובל ויובל של רציעה

ואמה העבריה בסימנים ה"נ מסתברא דקתני

סיפא אי אתה יכול לומר ארבעה באחד מהם

לפי שאין סימנים באיש ואין רציעה באשה

ואם איתא באשה מיהא משכחת לה ארבעה

שמע מינה מתיב רב עמרם יואלו מעניקים

להם היוצא בשנים וביובל ובמיתת האדון

ואמה העבריה בסימנים ואם איתא ניתני

נמי מיתת אב וכי תימא תנא ושייר יוהא יאלו

קתני וכי תימא דבר שיש לו קצבה קתני

דבר שאין לו קצבה לא קתני והא סימנין

דאין להם קצבה וקתני וכי תימא ה"ג כדרב

ספרא האיכא מיתת אדון תיובתא דריש לקיש

תיובתא והא ריש לקיש ק"ו אמר קל וחומר

פריכא היא משום דאיכא למיפרך מה לסימנין

שנשתנה הגוף תאמר במיתת אב שכן לא

נשתנה הגוף יתני חדא ענק עבד עברי

לעצמו וענק אמה העבריה לעצמה ותניא

אידך ענק אמה העבריה ומציאתה לאביה

ואין לרבה אלא שכר במלה בלבד מאי לאו

הא דנפקא בסימנים והא דנפקא לה במיתת

אב לא אידי ואידי דנפקא לה בסימנין ולא

קשיא יהא דאיתיה לאב הא דליתיה לאב

בשלמא ענק אמה העבריה לעצמה "למעומי

אחין ידתניא יוהתנחלתם אותם לבניכם

אחריכם אותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם

ימכאן שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו אלא

ענק ע"ע לעצמו פשימא אלא למאן אמר רב

יוסף יו"ד קרת קא חזינא הכא "אביי אמר הכי

אמר רב ששת הא מני תומאי הוא דתניא

לומר ארבעה קתני. נראה דדייק מהא דקתני ואי אתה יכול לומר ארבעה באחד מהן דמשמע דנחית לפרושי כולהו וליכא למימר דדייק מדקתני ארבעה מעניקים להן דהא אמר בפ"ב דסוטה (דף טו. (ס. מ תנא ושייר אע"ג דתנא מניינא גבי הא דאמרינן בג' מקומות °הלכה

עוקרת את המקראים: מה לסימנין שבז נשתנה הגוף. ואם מאמר מכלש הני איכא למידק ק"וא ומה סימנין שאע"פ שנשתנה הגוף אינו מוליאה מרשות אב ואפ"ה מוליאה מרשות אדון מיתה שאע"פ שלא נשתנה הגוף מוליאה מרשות אב אינו דין שמוליאה מרשות אדון ב וי"ל דודאי גבי אדון שייך לומר שינוי הגוף גורם הולאה משום דאין זה הגוף שקנהג אבל גבי אב לא שייך טעם דשינוי הגוף דלעולם הוא אביה אחר השינוי כמו הודם השינוי™ וא״ת נעשה ק״ו משנים ויובל שאין מוליאין מרשות אב ומוליאין מרשות אדון מיתת אב שמוליאה מרשות אב אינו דין וכו׳ וכ״ת מה לשנים ויובל שכן מוליחין בע"ע תחמר במיתת אב וכו' סימנין יוכיחו וי"ל דאיכא למפרך מה לסימנין שכן נשתנה הגוף וא"ת תיתי מבינייהו דמאי אמרת מה לסימנים שכן נשתנה הגוף שנים ויובל יוכיחו מה לשנים ויובל שכן מוליאין בע"ע סימנין יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כו׳ הלד השוה שבהן שמוליאין בעלמא שנים ויובל בע"ע וסימנין נמי מוליאין בעלמא שהרי מוליאין האיש מידי קטנות ה ומוליאין כאן אף אני אומר כו"ו וי"ל דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שמוליחין מעבדות תחמר במיתת האב שלא מצינו שמוציאה מעבדות ואע"ג דהיא גופא בעי למילף מ"מ כל כמה דלא ילפינן פירכא היא וא"ת נעשה ק"ו ממיתת אדון שאינה מוליאה מרשות אב שאם מת אדון בעודה קטנה חוזרת לרשות אב עד בגרות ומוליאה מרשות אדון מיחת אב שמוליאה מרשות אב אינו דין וכו׳ וי"ל מה למיתת אדון שכן מוליאה

בנרלע תאמר במיתת אב וכו': והתנחלתם אותם לכניכם אחריכם מכאן

שאיז אדם מוריש בו'. הר״ר יהודה מקורבי"ל הקשה למה לי והתנחלתם שחין מוריש זכות בתו לבנו פשיטח דמהיכא נפקא לן (כמוצות דף מו:) דמעשה הבת לאב מלאמה חואמה גופה אינו יכול להוריש לבנו כדדייק לקמן (דף יז:) דאמה אינה עובדת לא את הבן ולא את הבת וי"ל ה"מ גדולה הוא דנפקא לן מלאמה אבל קטנה לא נפקא מלאמה אלא

תומאי אומר לוי ולא לבעל חובוי גופא אלו מדעתך אלא מאליהם: ששילוחו מסברה דהשתה זבוני מזבין לה מעניקים להם היוצא בשנים וביובל ובמיתת מעמך. שיהא מקבל גרעון ומשלחו: וכו׳ (יו ולהכי אילטריך והתנחלתם: אדון ואמה העבריה בסימנין אבל בורח ויוצא השלמה בעי. להשלים שש ולחחר השלמה אמה בגרעון כסף אין מעניקים לו' ר"מ אומר בורח הרי הוא כיולא בשנים ויעניקהו: אין מעניקין לו ויוצא בגרעון כסף מעניקים לו ר"ש אומר ארבעה מעניקים להם "יכול מעניקין לו ויוצא בגרעון כסף מעניקים לו ר"ש אומר ארבעה באחד מהן לפי שאין סימנין באיש ורציעה באשה מנה"מ שלשה באיש וג' באשה ואי אתה יכול לומר ארבעה באחד מהן לפי שאין סימנין באיש ורציעה באשה מנה"מ דת"ר ∘יכול לא יהו מעניקים אלא ליוצא כשש מנין לרבות יוצא ביובל ובמיתת האדון ואמה העבריה בסימנין ת"ל יתשלחנו וכי תשלחנו יכול שאני מרבה בורח ויוצא בגרעון כסף ת"ל יוכי תשלחנו חפשי מעמך מי ששילוחו מעמך ייצא בורח יויוצא בגרעון כסף שאין שילוחו מעמך רמ"א בורח אין מעניקין לו דאין שילוחו מעמך אבל יוצא בגרעון כסף ששילוחו מעמך בורח השלמה בעי דתניא מנין לבורח משחייב להשלים ת"ל +שש שנים יעבד

למטה. אם הביאה לפני זמנה אינן סימנין: ה"ג להא מתניתא בפרק יונא דופן בן חשע שנים שהביא שתי שערות שומא מבן ע' שנים ויום אחד עד י"ב שנה ויום אחד ועודו בו שומא רבי יוםי בר' יהודה אומר סימן בן י"ג שנה ויום אחד דברי הכל סימן. והתספריך מי ליה בנדה אמאי

נקט י"ג ולא נקט י"ב ומתרך לה: בן ט' שנים. הכל מודים שומח: מבן סשע ועד כן י"ב שנה ועודן כו. כשהגיע לי"ב ולא נשרו פלוגתא אבל אם נשרו קודם י"ב לא פליג ר' יוסי דאיגלאי מילתא דלאו סימן הוי ומבן י"ג שנים ויום אחד מודו רבנו דהוי סימן ואפילו נשרו: שומא. ורוא״ה בלע"ז ודרכה ללמח בה שער חלמח המביחה קודם תשע אינו סימן ויש לה קלבה למטה: ד' מעניקים להם. תנאי פליגי לקמן איכא למ"ד בורח ויוצא בגרעון כסף אין מעניקים לו ואיכא למ"ד יוצא בגרעון כסף מעניקים לו לפיכך קבע בהן ר' שמעון מנין ארבעה ואין בורח וגרעון אחד מהן וקס"ד השתח שהן היולה בשש שנים והיולה ביובל ונרצע שיוצה במיתת חדון וסימנין דאמה העבריה: שלשה מהן בחים. שנים ויובל ומיתת אדון דנרלע ושלשה באשה שנים ויובל וסימנין: וחין רליעה בחשה. ולקמיה פריך בלא רליעה נמי אמה העבריה יולחת במיתת החדון: כדרב ספרח. דיש לה קלבה למטה: מיחת אדון. לא קתני בהני ד': שנים ויובל. הפוגע בתוך שש: ויובל של רליעה. ויובל המוליא את הנרלע. והני חפושי דיובל כל חד חשיב באפי נפשיה: ה"נ מסתברת. דמיתת חדון לח קתני בהו: וחם חיתח. דתנח מיתת החדון ותרתי יובלי כחד חשיב להו הא איתא נמי באשה ומאי ניהו דקאמר אין רציעה באשה דבלא רציעה נמי הוו בה ארבעה ענק: ואין לרבה. במציאתה אלא שכר בטלה כמה שבטלה ממלאכתה כשהגבהתה. ולקמיה פריך ענה ע"ע לעלמו פשיטא: הא דנפקא בסימנים. ואביה קיים הוו דאב: והא דנפהא במיחם האב. דהואיל דליתיה לאב זכייה איהי בענק: זכות במו. זכות שזכתה לו תורה בשבח בתו: יו"ד קרת. יו"ד שהיא קטנה עשאה עיר גדולה כלומר האריך משנתו חנס: ולה לבעל חובו. ומדסבירא לן כרבי נתן אתא לו אפקיה כדפרישית לעיל (דף טו.): אנו מעניקין להן כו'. ולקמן ילפינן כולהו לטעמייהו: אלא ליולא בשש. דהענק בדידיה כתיב: משלחנו וכי משלחנו. תרי זימני תשלחנו ולרבות שחר שילוחין להענק: שאין שילוחו מעמך.

לה. (יעב"ץ), ג) [ע" לה. (יעב"ץ), ג) [ע" תוס' יבמות פד: ד"ה אלא לאו ותוס' כתובות ותוס׳ זבחים פד. ד״ה הלן יתום' שבועות לט. ד"ה ואלו נאמרים ותוספות שם מד: ד״ה כל הנשבעין וע׳ סיטב תום׳ שבת עה: ד״ה חסר אחת], ד) [לקמן מ.], ה) כתובות מג. ת"כ פרשת בהר פרשה ו, ו) פיי גאון יוד קרת שם עיר כההיא דפ' סדר תעניות כג: א"ר יוסי דמן יוד קרת, 1) [בכח"י: א"ל אביי. בדפו"ר: אמר אביי, ולפ"ז רק אביי מירן לקושיא. וכ"ג לפי פירוש הגאון שהובא במסה"ש על יו"ד קרת, ועי׳ שלנ״ל. ולפנינו ע״פ הרש״ל], ח) [דברים טו, יד], ט) [לעיל טו ע"א], י) [מסכת עבדים פ"ב, ע"ש], י) ספרי פ" ראה פיס' קמו, ל) [יש להוסיף: מעניקין לו. רש"ש], מ) [בדפו"ר: לה], ל) [ושם ד"ה תנא], וועי' תוס' יכמות (Þ ד"ה למעוטי שרשמתי שם על לדו], ע) [אנ"ל מכל מקום.

גליון הש"ם

(רש"ש)], פו [כתובות מו

ע"ל],

תום' ד"ה והא וכו' הלכה עוקרת את המקרא. עיין רשב"ח בחידושיו פרק לי ועיין כריתות דף ב ע"ב ברש"י ד"ה אהכי חני

הנהות הב"ח

(מ) גמ' באחד מהן לפי

מוסת תוספות

א. כיון דלאו חומרא מסברא בעלמא דפרכינז היא גופא נכניס וכלעיל ה. תום׳ שכן פודים]. תוס' הרא"ש. ב. דהא ק"ו לאו מסימנין אמיתת אדון הוא עיקרו אלא מאב לאדון. למנ"ן, ועי' ריטב"ה. ג. שגוף אחר מיתה שאין כאן שינוי הגוף אע"פ שמוציאה שיוציאה מרשות אדון. שם. וע"ע רמב"ן ורשב"ח. מוס' עונשין. ו מיחח האר שמוציאה כאן מרשות אדון. שס. ז. פירכא כל דהו היא ולא תוס' טוך. ח. מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת כתובות מג. ד"ה מגיד.

קנה א מיי׳ פ״ב מהל׳ אישות הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע ס" קעב סעיף ו וסימן קנה סעיף יד: קנו ב מי" פ"ג מהל"

:עבדים הל' יד גדהוז מיי שם הלכה טו סמג עשין

פר. קנח ח מיי שם הלי יד: קנמ ט מיי שם פ"ב הלכה ד סמג עשין

תורה אור השלם

והחוחלתת אחת יי. לְבְנֵיכֶם אַחֲרִיכֶם לְרֶשֶׁת אֲחָזָה לְעלְם בְּהֶם בוֹיְוּוִי יְעקם וּ תעברוּ וּבאחיכם תרדה בו בפרף:

ויקרא כה מו ניקרא כה מו 2. בִּי יִמְבֵר לְךְּ אָחִיךְּ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וְעַבְּדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשְּׁנָה וְעֵבְיְן הַ שֵּשׁ שְנִים וּבַשְּנְּה הַשְּׁבִיעִת הְשַׁלְּחֵנוּ חְפְּשִׁי מֵעמָּך: דברים טו יב 3. וְכִי תִשַׁלְחֵנוּ חַפִּשִׁי ּלָא תְשַׁלְּחֵנּוּ לא תְשַׁלְחָנּוּ דברים טויג מעמֶּר ַ יֵשְב. 4. בִּי תִקְנֶה עֶבֶד עַבְרִי שֵׁשׁ שְׁנִים יַעֲבֹד וּבַשְּׁבִעִת יֵצֵא לַחְפְשִׁי חִנְּם:

. שמות כא ב

לעזי רש"י וירוא"ה. יבלת.

מוסף רש"י

והא אלו קתני. למשמע לוקל (תענית יד.). והתנחלתם אותם. ענדים כנענים (כתובות מג.). זכות בתו. זכות שזיכתה לו תורה נכתו (שם). לו ולא לבעל (שם). לו ולא לבעל חובו. אין האדון מחויב להגבות הענקו לבעל חובו ומשום דס"ל בעלמא כרבי נתן דאמר הנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו מוליחין מזה ונותנין לזה אילטריך למעוטי הענקה מהאי דינא

תום' ר"י הזקן

. (לעיל טו.).

יי שכר בטלה. כשמגבהת מציאתה. דליתיה לאב. שלא הספיק לגבות עד שמת. שילוחו. דכתיב וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם. [בורח] השלמה [בעי]. שישלים כמה שכרח ווחרטל.